Biblioteca Centrală Regională SIBIU

ANUL XCIX | SIBIU, 15 Iunie 1951 | Preţul unui ex. Lei 12·— | Nr. 24—27

Telegraful Român

Organul oficial al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia şi SIBIU şi al Episcopiilor CLUJ şi ORADEA

Abonamentul
pentru parohii cl. I Lei 800; cl. II Lei 600; cl. III Lei 500. Particulari Lei 500 Autorităţi şi străinătate Lei 1000. De sprijin Lei 1500. Pentru America 10 Dolari.

Articolele şi corespondenţa
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

Preţul inserţiunilor
un cm.² 12 Lei pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.
Inserţiunile se adresează ADMINISTRAŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai Nr. 35.

MAICA DOMNULUI

La 1 Noemvrie 1950 papa Pius XII a proclamat o nouă dogmă: „Înălţarea Sfintei Fecioare cu trupul la cer". O dogmă care n'are bază în Sf. Scriptură, ci numai în tradiţia pioasă apărută în sec. V—VII şi generalizată de atunci în Biserică. În Biserica ortodoxă credinţa în mutarea Maicii Domnului la cer a rămas şi rămâne o tradiţie pioasă, pe când papalitatea, în goana ei după dogme noui, care să slujească anumite scopuri, a transformat-o în dogmă. De altfel noua dogmă este consecinţa dogmei anterioare despre „imaculata concepţie a Fecioarei Maria" şi a doctrinei mariologice catolice, desvoltată în chip deosebit în sec. XIX şi XX. De aceea noua dogmă a fost prilej de lămurire a poziţiei celorlalte confesiuni faţă de mariologia catolică. Până acuma au luat atitudine vechii catolici şi protestanţii. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, luând în discuţie referatul I P. S. nostru Mitropolit *Nicolae*, a dat un comunicat, în care ia atitudine faţă de noua dogmă papală (cf. „Ortodoxia" Revista Patriarhiei Române Nr. 4, 1950, p. 497—502). Aceasta ne-a îndemnat ca — de Dumineca Pogorîrii Duhului Sfânt şi de Dumineca tuturor Sfinţilor — să pregătim un număr festiv închinat Maicii Domnului, în care bazaţi pe Sf. Scriptură şi Sf. Tradiţie să arătăm concepţia ortodoxă despre Maica Domnului, relevând totdeodată deviaţiunile dogmatice ale mariologiei catolice.

Cercetând Sf. Scriptură şi Sf. Tradiţie adică: Vechiul şi Noul Testament (Gr. T. Marcu), hotărîrile sinodale (M. Şeşan), scrierile Sf. Părinţi (T. Bodogaie, A. Moisiu) şi imnografia bisericească (D. Belu) am ajuns la concluzia, ce o subliniază Comunicatul Sf Sinod, că „Scriptura şi Tradiţia scot în relief numai acele prerogative ale Fecioarei, care pun în lumină dumnezeirea Mântuitorului născut din ea: theotochia, pururea fecioria şi cinstirea ei mai presus decât cinstirea tuturor sfinţilor şi a îngerilor". Aşadar acestea sunt învăţăturile fundamentale ale Bisericii Ortodoxe despre Fecioara Maria, care au bază sigură în revelaţia divină: 1. că ea este Născătoare de Dumnezeu (Theotochos); 2. că ea este pururea fecioară (fecioară înainte de naştere, în naştere şi după naştere); 3. că ea este „mai cinstită decât Heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât Serafimii", decât cetele îngereşti şi toţi sfinţii. Acestea sunt adevăruri de credinţă care se sprijinesc pe revelaţia divină şi pe tradiţia unitară, universală şi milenară a Bisericii. Aşa o cinsteşte pe Maica Domnului Biserica Ortodoxă şi poporul dreptcredincios. De aici s'a născut şi evlavia deosebită ce se îndreaptă spre Maica Domnului din toate bisericile şi toate sufletele dreptmăritoare.

Ca Maică a Domnului şi mai cinstită decât îngerii şi sfinţii, ea nu numai că stă în cea mai intimă unire cu Fiul ei şi cu Sfânta Treime, ci cu inima ei de mamă se apleacă şi peste sufletele credincioşilor, fiind „solitoarea" lor către Dumnezeu şi rugătoare necontenită pentru ei. Credincioşii sunt convinşi că mult poate rugăciunea Maicii către Fiul ei. De aceea i se adresează ei cu deplină încredere, ca nişte copii către mama lor, cerându-i ca, prin rugăciunea ei către Dumnezeu, să-i „isbăvească din toate nevoile". Ea este ocrotire şi acoperemânt, liman al tuturor celor înviforaţi, căci rugăciunea ei „înduplecă" inima Fiului spre milostivire.

Cum însă această „mijlocire" a Maicii Domnului şi-a găsit expresie mai mult în imne şi rugăciuni şi mai puţin în concepte teologice propriu zise, e firesc ca în privinţa aceasta să existe încercări variate de a fixa teologic caracterul şi extensiunea mijlocirii ei. Dar aceste încercări nu trebue să se lase antrenate nici de pasiunea originalităţii, nici de evoluţia dogmatică romano catolică, ci trebuie să precizeze în termeni teologici conţinutul însuşi al mijlocirii Maicii Domnului, aşa cum se află el în Sf. Scriptură, Sf. Tradiţie şi credinţa vie a Bisericii Ortodoxe. Nu autoritatea unui scriitor bisericesc sau speculaţiunile dogmatice catolice pot să ne fie îndreptar în această privinţă, ci numai tradiţia unitară şi universală a Bisericii noastre.

Papalitatea a împins desvoltarea mariologiei pe o cale greşită, deviată dela tradiţia universală a Bisericii. Proclamând dogma imaculatei concepţii şi dogma înălţării Sf. Fecioare cu trupul la cer, papalitatea totdeodată încurajează direcţia teologică catolică, a cărei ţintă este proclamarea dogmei despre Maica Domnului „comântuitoare" şi despre Maica Domnului „mijlocitoarea tuturor harurilor". Chiar dacă există teologi romano-catolici, care combat aceste „înoiri" şi acest „progres" dogmatic, glasul lor amuţeşte îndată ce papa foloseşte termenii respectivi în enciclicele sale. Astfel un dogmatist ca B. Bartmann mărturiseşte sincer: „am refuzat până acum să folosesc acest termen" (=comântuitoare), dar „l-am acceptat apoi în ediţia 3-a şi a 4-a a cărţii mele despre Sf. Fecioară, pentrucă a fost folosit de ultimii papi în enciclicele lor". Cu toate acestea — adaogă el — „nu rămân mai puţine dificultăţi pentru dogmatica ştiinţifică" (B. B.: Précis de Théologie Dogmatique, după ed. 8-a germ. Mulhouse 1938, vol. I, 479).

La noi acest lucru nu se întâmplă: singurul normativ al teologului nu sunt enciclicele papilor, ci credinţa universală a Bisericii, pe care trebuie s'o tălmăcească fidel în concepte teologice. Aceasta nu exclude controversa şi incertitudinea formulărilor până când credinţa Bisericii îşi găseşte formularea teologică adecvată. Mai ales că se pot strecura influenţe catolice în scrisul teologic sau de altă natură. Astfel — ca să dăm numai un exemplu — în cartea: „Mama, stăpâna şi solitoarea creştinilor" (Bucureşti, 1941), autorul (Pr. M. C. I.) prezintă ca doctrină ortodoxă părerea că Maica Domnului „pătimind (la picioarele crucii) împreună cu Domnul Hristos, a devenit corăscumpărătoarea neamului omenesc şi de aici prima mijlocitoare a răspândirii harului asupra omenirii" (p. 15). Doctrina este pur catolică şi n'are nici o legătură cu concepţia ortodoxă despre Maica Domnului. De aceea am crezut de cuviinţă să prezentăm — alături de mărturia Sf. Scripturi şi Sf. Tradiţii — şi critica mariologiei catolice (C. Sârbu) şi concepţia ortodoxă despre mijlocirea Maicii Domnului la Fiul ei (I. Petreuţă).

Cele trei adevăruri fundamentale mariologice: Născătoare de Dumnezeu, pururea Fecioară şi supravenerarea au fost fixate în primele veacuri creştine. Ele nu au nevoie decât să fie expuse. Ele au şi intrat definitiv în conştiinţa tuturor credincioşilor. „Mijlocirea" însă a rămas în stadiul imnografic — şi imnografii îşi pot îngădui hiperbole şi exagerări poetice — cu unele indicaţii din vremea patristică şi din mărturisirile de credinţă ortodoxe. Se cuvine dar să exprimăm teologic tradiţia ortodoxă şi în această privinţă şi să evităm exagerările catolicizante.

Majoritatea teologilor catolici susţin cu Alfons de Liguori, că Maria este mijlocitoarea tuturor harurilor, că adică „orice har acordat de Dumnezeu oamenilor în lumea aceasta vine printr'o triplă procesiune: dela Tatăl la Hristos, dela Hristos la Fecioara Maria, dela Fecioara Mari la noi" (Terrien J. B.: La mère de Dieu et la mère des hommes II. 1, p. 350. Paris 1933). Nu există nici un har ce se dă oamenilor, care să nu isvorască nemijlocit din Maria. Chiar şi harurile Sf. Taine se comunică din ea. Aceasta este concepţia catolică, cu excepţia unor teologi, care se găsesc pe linia tradiţiei ortodoxe (B. Bartmann s. ex.) Ne întrebăm însă: când Teofan al Niceei († 1381) a-

(Continuare din pag. 2-a)

MAICA DOMNULUI

[Urmare din pag. 1]

firmă (în Sermo in sanctissimam Deiparam. Text grec cu traducere latină editat de M. Jugie. Roma 1935) că „primul receptacol încăpător a toată plinătatea dumnezeească, e omenitatea Mântuitorului... (iar) ca al doilea receptacol e cunoscut cortul cel de viaţă începător al celei ce l-a născut pe el, primind nemijlocit din primul receptacol, din omenitatea Mântuitorului, plinătatea dumnezeirii... Iar din acest al doilea receptacol primesc ca dintr'un bazin şi isvor de viaţă începător primele ordine ale cetelor din jurul lui Dumnezeu, abisul darurilor felurite ale Duhului.., la fel primesc toţi din ea hărăzirea îmbelşugată a bunurilor" — nu reprezintă şi el aceaş concepţie exagerată, care e formulată de teologii catolici acum, fără să fie în conformitate cu tradiţia ortodoxă? Concepţia este clară: toate energiile necreate divine revărsate întâi în omenitatea lui Hristos (pri mul receptacol), se revarsă apoi în Maica Domnului (al doilea receptacol) şi din ea se revarsă în îngeri şi ceilalţi oameni. „Maica se va uni nemijlocit cu Dumnezeirea, iar ceilalţi toţi prin ea. Căci ea e la mijloc între Dumnezeu şi zidire" — zice Teofan al Niceei (p. 50, 52, 54, 166, 168, 172). Rezultă de aici că şi harurile ce ni se comunică prin sf. Taine se revarsă din ea. Nici un har nu ni se comunică decât prin ea.

Concepţia aceasta ne aduce aminte de imaginea cosmosului ierarhizat a lui Dionisie Areopagitul, care susţinea că harul divin se împărtăşeşte întâi Serafimilor, Heruvimilor şi Tronurilor (triadei prime), aceştia îl transmit celor imediat următori, iar ultima treaptă a ierarhiei cereşti (îngerii) îl transmit primei trepte a ierarhiei pământeşti (episcopii), Numai cât după Teofan al Niceei, harul e transmis direct Maicii Domnului şi ea îl revarsă şi peste îngeri şi peste oameni. Concepţia lui Dionisie Areopagitul n'a fost acceptată în Biserica Ortodoxă, care crede că harul divin nu se comunică prin intermediul ierarhiei cereşti, ci îl comunică Hristos însuşi prin sfintele Taine. Îngerii sunt numai slujitori ai lui Dumnezeu şi rugători pentru noi Corespunde mai mult concepţiei ortodoxe doctrina lui Teofan al Niceei? E adevărat: Maica Domnului este mai presus decât îngerii. Cu toate acestea poate fi ea socotită ca rezervorul, care depozitează şi care distribuie toate harurile? Noi credem că o astfel de părere nu corespunde tradiţiei Bisericii ortodoxe. Ea isvorăşte fie dintr'o exagerată evlavie faţă de Maica Domnului, fie dintr'o influenţă neortodoxă, care nu poate fi acceptată în Ortodoxie.

Mijlocirea Maicii Domnului nu se înţelege în sensul că în ea Hristos ar revărsa toate harurile şi din ea acestea s'ar revărsa peste îngeri, sfinţi, credincioşi etc. În cazul acesta ea ar avea o mijlocire esenţial deosebită de a celorlalţi sfinţi. În realitate însă mijlocirea Maicii Domnului este mijlocire morală ca a tuturor sfinţilor. Ea este mijlocitoare în sensul în care sunt toţi ceilalţi sfinţi: se roagă lui Hristos pentru noi şi rugăciunea ei „înduplecă" pe Hristos, ca să ne împlinească dorinţele. În această mijlocire e vorba în primul rând de nevoile vieţii pământeşti, cu care alergăm la Maica Domnului (ca la o mamă iubitoare) şi ea aleargă la Fiul ei ca să ne isbăvească din toate nevoile (cf. P. Vintilescu: Verbul „a mântui" ca termen de invocare a Prea Sf. Născătoare de Dumnezeu... Buc. 1941). Ea ne stă în ajutor, ne ocroteşte, prin rugăciunea ei către Hristos. Ea este deci mijlocitoarea darurilor ce se referă la nevoile noastre pământeşti, fie că Hristos le împărtăşeşte direct (datorită rugăciunilor ei), fie că le împărtăşeşte prin ea. Aceste nevoi sunt de natură trupească şi sufletească.

În ce priveşte harul mântuitor acesta se revarsă din Hristos în noi prin sf. Taine. Sf. Taine sunt mijloacele obişnuite de comunicare a harului divin. Doctrina aceasta este un bun aşa de general şi evident al credinţei universale a Bisericii, încât chiar şi teologii catolici, care admit că Maria e comântuitoare şi mijlocitoarea tuturor harurilor sunt siliţi să precizeze: „Domnul nostru este acela care aplică în sf. Taine harurile, ce ni le-a câştigat prin patima sa. Maria colaborează, prin mijlocirea ei, pentrucă prin ea se obţin favorurile necesare pentru a ne dispune la o demnă primire a sf. Taine". Deci mijlocirea referitoare „la harurile date prin sf. Taine" trebue înţeleasă „în acest sens, că dispoziţiunile ce trebue să le aducem pentru primirea lor... sunt obţinute prin mijlocirea Mariei" (Dublanchy E.: Marie, D. T. C. T. IX P. II col. 2397, 2403). Iar B. Bartmann precizează: Maica Domnului „e mijlocitoarea mântuirii noastre în sensul secundar, derivat, în care sunt toţi sfinţii". Ea nu este „pentru această mântuire cauza *meritorie* ca Hristos sau una obiectiv transmiţătoare (objektiv vermittelnde) ca *sf. Taine*, ci ca rugătoare şi sprijinitoare (protectoare) activă *moral*" (B, B.: Lehrbuch der Dogmatik v. I. ed. 6. Freiburg i. Br. 1923, p. 458, 459 als moralisch tätige Fürbitterin und Fürsprecherin). De aceea Biserica şi credincioşii *nu se roagă Maicii Domnului ca ea să ne comunice sau Hristos prin ea să ne comunice harul divin în sfintele Taine*, ci numai ca să se roage, *împreună cu îngerii şi sfinţii*, ca să ne împărtăşim cu vrednicie şi nu spre osândă cu sf. Taine şi să-L roage pe Hristos ca El să reverse harul Său mântuitor în lume. „Pentru rugăciunile preacuratei Maicii Tale şi ale sfinţilor Tăi îngeri şi ale tuturor sfinţilor... binevoieşte (Doamne) ca fără de osândă să primesc sfântul şi preacurat trupul şi sângele tău spre tămăduirea sufletului şi a trupului"... exprimă clar această ideie. Acelaş lucru se vede din rugăciunea de mulţumire către Maica Domnului de după împărtăşire, „că m'ai învrednicit pe mine nevrednicul a fi părtaş preacuratului Trup şi scumpului Sânge al Fiului tău" şi cerând unele daruri morale (umilinţă şi sdrobire inimii, smerenie gândurilor, scăpare din robia gândurilor), adaogă: „şi mă învredniceşte până la sfârşitul vieţii fără de osândă a primi sfinţirea preacuratelor Taine"... (cf. Liturghierul).

Deci nu-i vorba ca Maica Domnului să comunice harul divin în sf. Taine, ci să se roage împreună cu îngerii şi sfinţii de a ne învrednici de primirea lor, şi să influenţeze asupra sufletului nostru ca să avem dispoziţia sufletească necesară pentru primirea lor cu vrednicie. Ea transmite daruri spirituale, dar nu harul mântuitor. Harul mântuitor se transmite după rânduiala stabilită de Mântuitorul însuşi prin sf. Taine direct dela Hristos.

Maica Domnului şi sfinţii se roagă ca Hristos să reverse harul Său peste noi. Căci aşa zicem: „Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase miluieşte-ne pe noi" sau: „Hristos, adevăratul Dumnezeul nostru, *pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu*, ale sfântului Ioan Botezătorul... şi ale tuturor sfinţilor, să ne miluiască şi să ne mântuiască pe noi"...

Din cele expuse rezultă că mijlocirea Maicii Domnului este o *mijlocire* secundară şi *morală*, mijlocire prin rugăciune ca a tuturor sfinţilor. Care e atunci deosebirea dintre mijlocirea ei şi mijlocirea sfinţilor? E deosebirea dintre mijlocirea unui prieten a lui Hristos şi a Maicii Lui către El. Fără nici o îndoială că mijlocirea Maicii este mai puternică, mai eficientă, decât mijlocirea prietenului (sfântului). „Că poţi tot ceea ce voieşti", zice rugăciunea credinciosului. Pe de altă parte ea fiind inimă de mamă, plină de dragoste pentru toţi credincioşii, la ea alergăm ca nişte fii încrezători cu toate nevoile noastre, siguri că ea ne primeşte, că ea se roagă pentru noi şi că rugăciunea ei este ascultată de Fiul ei. Astfel că Maica Domnului este mijlocitoare ca şi sfinţii, însă într'un grad mai înalt: ei i ne adresăm cu toate nevoile noastre şi rugăciunea ei de mamă are putere mai mare la Fiul ei decât oricare altă rugăciune. Ea este vârful cel neajuns al cetei rugătoare a sfinţilor şi îngerilor.

Socotim că în felul acesta am precizat pe linia tradiţiei ortodoxe şi rolul de mijlocitoare a Maicii Domnului, evitând exagerările, care nu au temeiu nici în Sfânta Scriptură, nici în Sf. Tradiţie: *mijlocirea ei este mijlocire morală de maică*. Această precizare e în concordanţă cu practica Bisericii, cu credinţa credincioşilor, cu hotărîrea sinodului VII ecumenic „că noi trebuie să cinstim şi preamărim mai întâi pe sf. Maică a Domnului, care e mai presus de toate puterile cereşti, apoi pe... toţi sfinţii şi... să recurgem la *mijlocirea lor*, care poate să ne facă plăcuţi lui Dumnezeu, dacă vieţuim într'un chip virtuos", ca şi cu învăţătura Mărturisirii ortodoxe a lui Petru Movilă „că ea este împărtăşită de harul dumnezeesc *cu mult mai mult* decât orişicare altă făptură, fiindcă ea este Maică a lui Dumnezeu. Pentru aceasta Biserica o preamăreşte mai presus de Heruvimi şi de Serafimi şi acum ea covârşeşte toate cetele îngereşti, stând de-a dreapta Fiului ei întru toată cinstea şi mărirea... Această cântare („Născătoare de Dumnezeu bucură-te..,") creştinii ortodocşi trebuie s'o citească cu evlavie, rugând pe Prea Sfânta Fecioară ca să fie mijlocitoare, că *mult poate face rugăciunea maicei la fiul ei binevoitor*" (P. I, Intr. 42).

*

Acesta este cuvântul numărului festiv ce-l închinăm Maicii Domnului ca pe un dar al sufletelor noastre. Ea se roagă Domnului şi pentru pacea lumii şi prin rugăciunile ei nădăjduim ca în lupta păcii să fim biruitori peste toate uneltirile aţâţătorilor la răsboiu. Încredinţaţi de puterea mijlocirii ei de mamă, sub acoperemântul rugăciunilor ei ne punem toată viaţa, cântând cu îngerul: „Bucură-te Mireasă, pururea Fecioară!"

TELEGRAFUL ROMÂN

PACE...

Pace, pentru leagănul pruncilor făr' de număr,
Peste fiecare nouă, albă dimineaţă,
Când surâsul lor se desprinde fraged şi tânăr,
Peste ochii ce se deschid, miraţi, spre viaţă.

Pace, pentru liniştea mamei ce veghiază,
Cu ochi de jar, însorind trupul fiului-floare,
Pentru nopţile când mintea ei e trează
Şi-i întreabă somnul pe prunc ce îl doare.

Pace, pentru osârdia ţăranului, plină
De grija îndestulării mulţimii de pâine,
Pentru îndrăgostiţii de slovă şi lumină,
Pentru cei ce vor mai dreaptă ziua de mâine.

Pace, pentru ceice normele muncii deşteleneşc,
Pentru căutătorul febril din laboratoare,
Pentru ceice pe schela vieţii aprig zidesc,
Cu ochii plini de vise, spre anii plini de soare...

NICOLAE MODOIU

Maica Domnului în Sf. Scriptură

Despre Maica Domnului, Sfânta Scriptură vorbeşte rar şi puţin, direct sau pe cale de aluzii.

Faptul acesta este explicabil şi nu se datoreşte unei omisiuni voite a sfinţilor autori ai cărţilor inspirate. Ei au notat esenţialul: rolul Preasfintei Fecioare în economia mântuirii, s'a limitat la Naşterea Mântuitorului.

Vechiul Testament face pomenire — anticipată — de Ea o singură dată.

„Evanghelistul Vechiului Testament" vorbeşte despre fecioara care va naşte un fiu, rămânând fecioară şi după naştere (cf. Isaia 7, 14).

După opt sute de ani dela rostirea ei, această proorocie — felurit înţeleasă, iar uneori deadreptul neînţeleasă, până aci — îşi desvălue integral taina în exegeza autorizată a îngerului (Gavriil) care a stat de vorbă, în vis, cu dreptul Iosif (cf. Mat. 1, 22).

Descendentă din seminţia împărătească a lui David — regele şi proorocul — lucru care rezultă, pe cale de deducţie din faptul că Mântuitorul este recunoscut ca fiu al lui David (cf. Luca 1, 27, 32; Faptele 2, 30; 13, 23; Romani 1, 3; 2 Tim. 2, 8; Apoc. 5, 5; 22, 16) — a fost logodită cu dreptul Iosif, dulgher din Nazaretul Galileii, el însuşi coborîtor din aceeaşi viţă aleasă (cf. Luca 3, 23 urm.).

Pe calea unei anghelofanii, află că a fost aleasă de Dumnezeu să zămislească în pântecele Ei pe Mesia (cf, Luca 1, 26 urm.). Curată, pune întrebarea: „Cum va fi aceasta, de vreme ce nu ştiu de bărbat?" (Luca 1. 34). După ce a tresărit la gândul că va fi Mamă — stare osebit de cinstitoare pentru orice femee iudaică — află că sfânta povară pe care o va purta nu-i din poftă bărbătească, ci dela Duhul Sfânt (Luca 1, 35).

Se supune cu smerenie şi discreţie dispoziţiei dumnezeeşti: „Iată, roaba Domnului sunt. Fie mie după cuvântul tău" (Luca 1, 38).

În cursul unei vizite pe care o face Elisavetei, la glasul Ei, cel ce avea să fie înaintemergătorul şi botezătorul Ioan, tresare în pântecele maicii sale, iar Elisaveta s'a umplut de Duhul Sfânt (cf. Luca 1, 41). Ca urmare a acestei revărsări harice, „Cea plină de dar" şi „binecuvântată între femei" — cum o salutase arhanghelul Gavriil (Luca 1, 28) — este aclamată de Elisaveta ca „Maica Domnului meu" (Luca 1, 43).

Cer şi pământ îi aduc omagiile lor. Întâia — dar nu şi ultima — oară.

Pe Mântuitorul îl naşte în condiţiunile cunoscute (Mt. 1, 24—2, 1 urm.; Luca 2, 1 urm.).

Îngerii, păstorii şi magii dela Răsărit aduc, sub ochii Ei dumnezeescului Prunc, închinarea cetelor cereşti şi a seminţiilor pământului (cf. Luca 2, 7 urm. Mat. 2, 1 urm.).

Păstrând toate aceste omagii şi punându-le în inima sa (cf. Luca 2, 19), când s'au împlinit zilele curăţirii, hotărîte de Legea lui Moise pentru femeile lehuze (cf. Luca 2, 22), află la templul din Ierusalim, din partea dreptului Simeon, că prin sufletul Ei va trece sabie (Luca 2, 35).

Era întâia vestire a pătimirilor pe care rodul pântecelui său avea să le îndure din partea oamenilor.

Pătimirea începe curând. Irod Idumeul, bănuind în El un rival, caută Pruncul ca să-L ucidă (cf. Mat. 2, 7). Temătoare pentru viaţa Lui primejduită, în urma înştiinţării primite din partea îngerului (cf. Mat. 2, 13), împreună cu dreptul Iosif, ia drumul pribegiei, exilându-se vremelnic în Egipt (cf. Mat. 2, 14). După câteva luni, murind Irod (cf. Mat, 2, 20), se înapoiază în patrie (cf. Mat. 2, 21). Ar fi vrut să se sălăşluiască definitiv la Betleem, cetatea de obârşie a seminţiei lui David şi locul naşterii Pruncului; dar auzind că Arhelau domneşte în Iudeea, în locul lui Irod, tatăl său, s'au temut să meargă acolo (cf. Mat. 2, 22), căci acesta era aşchia care nu sare departe de butuc.

La Nazaret, sub ochii Ei grijulii de mamă, „Iisus sporea cu înţelepciunea şi cu vârsta şi cu harul, înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor" (Luca 2, 52; cf. şi 2, 40).

Sporul înţelepciunii Lui l-a văzut manifestându-se public încă la vârsta de doisprezece ani, în templul din Ierusalim, unde-L dusese cu prilejul unui pelerinaj (cf. Luca 2, 41 urm.). În aceeaşi împrejurare a putut afla că Fiul său e conştient de dumnezeirea sa (cf. Luca 2, 49).

Pe drum, când îl căuta printre pelerini şi nu-L afla, poate că şi-a adus aminte de proorocia dreptului Simeon. Temerea că L-a pierdut, era prematură: avea să-L piardă mai târziu, în condiţiuni dramatice.

În cursul activităţii publice a Mântuitorului, apare arareori — de fiecare dată însoţită de „fraţii" Lui (cf. Mat. 12, 46 urm.), care nu sunt fiii Ei naturali (căci niciunde nu se spune că e mama lor), ci fie fiii verişoarei sale, Maria a lui Cleopa, fie fiii lui Iosif, dintr'o căsătorie anterioară. Locul dela Matei 1, 24 — în dicţiunea sa ebraizatoare — constitue un indiciu clar despre pururea-fecioria Maicii Domnului.

O singură dată a intervenit în viaţa de majorat a Mântuitorului: la nunta din Cana Galileii. Nu pentru Sine, ci în favoarea altora. A făcut oficiul de mijlocitoare a lor, pe lângă El. Şi-a îngăduit să I facă cunoscut neajunsul în care se aflau — „vin nu au" (Ioan 2, 3) — bineştiind că poate să le ajute, şi că le va veni într'ajutor. Ceea ce s'a şi întâmplat.

Cuvintele adresate celor ce slujiau la masa de nuntă — „Faceţi orice vă va zice (Iisus"; Ioan 2, 5) — depăşesc, ca semnificaţie, împrejurarea în care au fost rostite.

E unica învăţătură pe care „Apărătoarea Doamnă" a dat-o oamenilor. *Dar ea cuprinde tot ce trebueşte neputinţelor noastre, ca să cucerim viaţa de veci!*

O regăsim sub crucea de pe Golgota. Dela Fiul Său, spânzurat pe lemn, primeşte omagiul delicatei Sale purtări de grije. Nu vrea s'o lase singură. O încredinţează ucenicului pe care Mântuitorul îl iubea foarte. Dacă dreptul Iosif ar mai fi fost în viaţă, sau dacă „fraţii" Domnului ar fi fost fiii Ei naturali scena aceasta se mai petrecea oare? Hotărît, nu! I-ar fi purtat ei de grije.

Cuvintele rostite de Mântuitorul, cu acel prilej, au un înţeles mai adânc:

— „Femeie, iată Fiul tău!"

— „Iată mama ta!" (Ioan 19, 26—27).

„Fiul ei" este întreaga omenire. Tot omul s'o considere, cu încredere şi iubire, „mama" sa!

Am fost încredinţaţi de Fiul lui Dumnezeu, pentru deapururi ocrotirii Ei.

Inima străpunsă de sabia patimilor Mântuitorului, se veseleşte de vestea învierii Lui. În taină, desigur, căci Evangheliile tac in această privinţă.

Reapare, după înregistrările scripturistice ale sfântului „doftor" Luca, în mijlocul apostolilor şi a obştei credincioşilor ierusalimiteni, constituiţi în sobor pentru diregerea vacanţei ivite prin moartea infamantă a lui Iuda vânzătorul (cf. Fapt. Apostolilor 1, 14).

...Pentru ultima dată. Ferestrele Bibliei îşi trag obloanele în faţa pomenirii Ei.

Tradiţia bisericească, mai generoasă, socoteşte că Născătoarea de Dumnezeu a fost de faţă la Pogorîrea Duhului Sfânt. Iconografia creştină a valorificat această informaţie acordându-i atenţiunea care se cuvine certitudinilor.

Dar cu aceasta am depăşit limitele subiectului în chestiune.

Fără Ea, nu se poate concepe Întruparea Fiului lui Dumnezeu.

Mai mult decât atât: un sector al evlaviei creştine ar fi pustiu.

Am pierdut Paradisul printr'o femee. Maica Domnului ni l-a restituit.

Grigorie T. Marcu

Maica Domnului în hotărîrile sinodale

Ţinând seamă de Sf. Scriptură, Biserica conducătoare, adică sf. Părinţi şi ierarhi, adunaţi în sinoade s'au străduit să cinstească persoana Maicii Domnului la locul ei cel mai potrivit, căci singură Fecioara Maria ştia dela început chemarea şi misiunea Mântuitorului în lume şi păstra toate şi le cumpănea în inima ei (Lc. 2, 19).

Disputele Hristologice au atras în mod firesc în discuţie şi persoana Maicii Domnului, mai ales după ce dela Cels († 186) se transmite prima acuză răutăcioasă la adresa Sf. Fecioare, pe care marele exeget alexandrin Origen († 254) o respinge cu hotărîre, subliniind rolul de Născătoare de Dumnezeu al Fec. Maria (teotokos). În acest sens, în vechile Liturghii ale sf. Iacob, Petru şi Marcu se face pomenire de sfânta şi slăvita Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria, care e chemată spre a ajuta şi milui pe creştini, prin sfintele şi preacuratele ei rugăciuni.

De aceea Sinodul I ecumenic dela Niceea, din 325, precizează, în cadrul disputei ariane, în prima parte a Simbolului de credinţă, că Fiul lui Dumnezeu „s'a întrupat dela Duhul Sfânt şi din Fecioara Maria şi s'a făcut om". Aceasta şi-o însuşeşte şi Sinodul II ecumenic dela Constantinopole din 381, când completează Simbolul. Pentru toţi era lucru lămurit, că Fecioara Maria îndeplineşte înalta misiune de a fi „Maica Domnului", aşa precum sună cuvintele evanghelice de bunăvestire ale Arhanghelului Gavriil (Luca 1, 26—35, 43), însuşite de Apostoli (Romani 1, 3; 9, 5; Galat. 4, 4). Ecoul acestor precizări se observă şi în deciziile sinoadelor locale dela Capua în 389 şi Salonic în 390.

Dar spiritul critic aspru omenesc nu s'a mulţumit cu lămuririle revelaţiei divine, ci în mod indiscret, anchetator şi ireverenţios s'a dedat la variate cercetări. Astfel procedează Apolinarie din Laodiceia, Teodor din Mopsuestia şi mai ales Nestorie, care face distincţia între Dumnezeu-Fiul şi omul Iisus, cu concluzia că Fecioara Maria nu este Născătoare de Dumnezeu (teotókos) ci numai de om (antropotókos) şi întrucât acesta se numeşte Hristos, ea poate fi numită Născătoare de Hristos (Hristotókos), Prin aceste idei, care apar şi mai târziu sub variate forme, se alterează sensul evanghelic al Buneivestiri şi se aduce ofensă Sf. Fecioare Maria, ca Maica Domnului.

De aceea, din cadrul Bisericii se ridică sf. Ciril al Alexandriei, care combate nestorianismul la Sinodul Alexandrin din 430, iar disputa îşi primeşte răspunsul la Sinodul III ecumenic dela Efes din 431. Învăţătura lui Nestorie e respinsă şi condamnată, iar can. 7 prevede pedeapsa maximă ce o aplică Biserica împotriva acelora care ar crede alt simbol decât cel Niceo-constantinopolitan. Formulând principiul despre „unul născut Fiu al lui Dumnezeu", se lămureşte totodată şi rolul sf. Fecioare Maria, drept Maica Domnului, în sensul deplin al cuvântului de „teotókos". Sinodul precizează: „Mărturisim pe sf. Fecioară Născătoare de Dumnezeu din cauză că Dumnezeu Cuvântul s'a întrupat şi s'a făcut om şi din însuşi momentul conceperii şi-a unit sie-şi templul luat din ea" (Mansi V, 303). Pururea-fecioria Maicii (aeipartenia) este un ideal sfânt, atât pentru rolul de Născătoare, cât şi pentru calitatea cinstirii ei.

Spre acelaşi rezultat converg şi deciziile Sinodului IV ecumenic dela Chalcedon din 451, care înfrânge ipotezele monofizitului Eutihie. Sinodul stă pe punctul de vedere al importanţei deţinute de sf. Fecioară Maria, „teotókos" şi de aceea îi supune la grea anatemă pe cei de altă credinţă. El precizează: „Hristos pentru noi şi pentru mântuirea noastră, din Maria Fecioară,

(Continuare la pag. 4-a)

Maica Domnului în hotărârile sinodale

(Urmare din pag. 3-a)

Născătoare de Dumnezeu, și-a luat omenitatea" (Mansi VII, 116).

În continuare Sinodul V ecumenic dela Constantinopole din 553, care la îndemnul împăratului Justinian I combate toate ereziile existente, aruncă anatema asupra celor ce ar crede altfel decât este dogma despre: sfânta, preacinstita, de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioara Maria, cea plină de har, (agia, éndoxos, teotókos kai aeipártenos Maria), cum e fixat și în Codicele Justinian I, 1, 6 (Vezi Mihălcescu I,: Thesauros Orthodoxias, Lipsca 1904).

Din cele indicate reiese limpede că în cea mai intimă legătură cu dogma Hristologică și tâșnind așa zicând dintr'ânsa ca o consecință a unirii ipostatice a firilor într'o singură persoană în Domnul nostru Iisus Hristos și a comunicării proprietății firilor, stă dogma despre Maica și Născătoarea de Dumnezeu și Pururea Fecioară Maria. Cuprinsul caracteristic și esențial al acestei dogme constă în „teotochia", și „aeipartenia" ei, fixate la sinoadele din 431 și 553. Sunt singurele epitete și figuri tipice pe care le consacrează sf. Sinoade ecumenice, pentrucă se referă deadreptul la închinarea și salutul Arhanghelului. În acest cadru de cinstire, Biserica mai institue până la finele sec. VI și alte sărbători speciale. precum sunt: Nașterea Preacuratei, Intrarea în Biserică, Bunavestire și Adormirea Născătoarei de Dumnezeu.

Sinodul VI ecumenic dela Constantinopole, din 680, reconfirmă învățătura, că Născătoarea cu adevărat și în sensul propriu al cuvântului l-a născut pe Dumnezeu (Mansi XI, 186). E vremea în care Părinții bisericești accentuiază îndumnezeirea (théosis) realizată prin opera de mântuire realizată de Iisus Hristos Domnul.

Spre aceeaș țintă converge și sinteza prezentată de sf. Ioan Damaschinul († 749), care se face apărătorul vajnic și tălmăcitorul iscusit al deciziunilor dogmatice dela sinoadele ecumenice din Efes, Chalcedon și Constantinopole, cu privire la Maica Domnului. El este cel mai de seamă susținător al tradiției despre înălțarea la cer a Preacuratei, dar fără nici un colorit dogmatic în aspectele ei (Loichița V.: Doctrina sf. Ioan Damaschinul despre Maica Domnului, 1939).

Luând în considerare învățătura Bisericii de până atunci despre Maica Domnului și mai ales expunerile sf. Ioan Damaschinul, Sinodul VII ecumenic dela Niceia, din 787, dispune ca Născătoarei Preacurate să i se adreseze cultul special de preamărire, pentrucă ea este mai presus de puterile cerești, decât arhanghelii și sfinții (panagia). Dar acest cult nu are caracter latreutic sau de adorațiune, ci numai cel de respectuoasă supravenerare (iperdulia), pentrucă Maica Domnului nu este ipostas divin, ci este și ea o creatură, dar aleasă și curățită, în vederea misiunii de îndeplinit (Mansi XII, 1031 s).

Această precizare, de Maică a Domnului, Născătoare de Dumnezeu, Pururea fecioară, Prea sfântă, plină de har și demnă de preacinstire, se perpetuiază ca dogmă în învățătura Bisericii, dealungul veacurilor. De aceea în Mărturisirea de credință a Mitr. Petru Movilă din 1640, fixată la Sinodul dela Iași din 1642, se definește, după sf. Ioan Damaschinul, că Domnul nostru Iisus Hristos a luat firea omenească zămislindu-se din Preacurata Fecioară, care devine Născătoare de Dumnezeu prin lucrarea Sf. Duh, păzind nevătămată fecioria; pentru aceasta ea s'a învrednicit a fi mijlocitoare și ca atare i se datorește preamărire de Maică și Născătoare. Iar Mărturisirea de credință a Patriarhului Dositei al Ierusalimului, primită la Sinodul din 1672, zice în mod precis: cinstim pe Maica Cuvântului lui Dumnezeu, căci și ea este o adevărată servă a singurului Dumnezeu; de aceea este și preamărită, că fără de asemănare întrece pe toți îngerii și sfinții, și pentru aceea îi și dăm o închinare de supravenerare, o cinstim și-i sărutăm icoana Ei (Loichița V.: Mărturisirea lui Dositei, 1943, p. 43).

Acesta este cuvântul limpede și răspicat al Bisericii, rostit în mod oficial la sf. Sinoade. Deci orice alte speculații sau concepții evolutive, în jurul acestei probleme, depășesc cadrul curat evanghelic și scripturistic; ele devin păreri subiective paraevanghelice, sunt superflue și aduc numai smintire și ireverență.

Prof. M. Șesan

Imnele liturgice despre Maica Domnului

Despre o folosire a imnelor dogmatice în rânduiala oficială a cultului divin nu poate fi vorba până către sfârșitul veacului al IV-lea. Aceasta datorită mai ales faptului că asemenea imne circulau și în taberele ereticilor cari le foloseau ca armă de propagandă și de luptă împotriva ortodocșilor.

Conștientă de valoarea imnului ca instrument de manifestare și răspândire a credinții, Biserica Ortodoxă l-a folosit și ea, dar nu deadreptul la slujbe, ci mai întâi în adunări, procesiuni și manifestațiuni cu caracter demonstrativ antieretic. Teama de a nu se strecura în serviciile divine cântări de cuprins ereticesc a determinat Biserica de a fi cu mare grijă în ce privește consacrarea liturghică a imnelor, supunându-le pe acestea unui control atent și îndelungat (Vintilescu P. Despre poezia imnografică din cărțile de ritual și cântarea bisericească. Buc. 1937 P. 375).

Controlul îl exercitau episcopii. Și aceștia nu în mod arbitrar ci în acord cu dreptarul dogmatic stabilit de soboarele ecumenice. Fixând în formule precise învățătura ortodoxă, soboarele fixau eo ipso și portativul doctrinar pe care urmau să fie brodate florile imnelor liturgice.

Resfrângând învățătura Bisericii ecumenice imnele fac parte integrantă din sfânta Tradiție. In consecință, ele pot fi folosite ca isvor dogmatic principal.

În cele următoare ne propunem să arătăm pe scurt, ce învățături cuprinde acest isvor în legătură cu Preacurata Fecioară. (Mai pe larg, vezi D. I. Belu: Maica Domnului în lumina imnelor liturgice. Caransebeș 1941).

1. Despre nașterea pasivă a Fecioarei Maria imnele ne arată că aceasta s'a întâmplat după rânduiala firii „Cel frumos ca soarele, Ioachim — glăsuește o cântare — împreunându-se cu Ana... a născut lumina fecioriei" (Mineiu Sept. ziua 9-a. Utrenie, Peasna 9-a). Toți cei ce se nasc în felul acesta sunt moștenitori ai păcatului adamic (Rom. 5, 12). Fecioara Maria fiind și ea „fiică a lui Adam celui căzut" (Mineiu Ian. 21, Utrenie, Peasna 8), s'a născut purtând și ea povara păcatului original. Despre o concepție imaculată imnele nu dau niciun fel de indicație.

2. Copilăria Preacuratei ne e înfățișată cu multe amănunte. La vârsta de trei ani prunca „cea fără prihană" e dusă de părinți la templu și primită „în sfânta sfintelor". Aici a trăit până la vârsta de 15 ani, în cea mai strânsă comuniune cu îngerii (Mineiu Nov, 21. Utr. Psn. 4). „Pe măsură ce anii treceau, ea sporea „cu înțelepciunea și cu darul".

Lămuririle acestea imnologice în legătură cu nașterea și copilăria Preacuratei sunt împrumutate din protoevanghelia lui Iacov, scriere din categoria apocrifelor întocmite în scopul zidirii sufletești (A. Mayer: Protoevangelium des Jakobus la Hennecke. Ntliche Apokryphen. Tübingen 1924 p. 86 ș. u.).

3. După 12 ani de viețuire la templu, Preacurata se întoarce în Nazaret. Venise vremea când „taina cea mare, cea neștiută mai înainte de îngeri" (Mineiu Martie 26 Vec.) și anume taina întrupării dintr'o fecioară a Fiului lui Dumnezeu avea să se împlinească.

Cu vestirea zămislirii active a Preacuratei a fost împuternicit arhanghelul Gavriil. Imnele descriu cu impresionantă pătrundere frământul sufletesc prin care a trecut Sf. Fecioară (Mineiu Martie 25, Bunelevestiri) până ce convinsă deplin că aceasta este voia lui Dumnezeu, ea se închină cu adâncă smerenie și credință zicând: „Fie mie după cuvântul tău". E clipa în care Preacurata zămislește pe Dumnezeul cel mai înainte de veci și în care începe realizarea efectivă a mântuirii lumii din blestemul cel de demult.

Multe imne vorbesc despre o sfințire a Fecioarei în momentul conceperii. Glăsuește unul: „Sufletul mi-a curățit, trupul mi-a sfințit, biserică încăpătoare de Dumnezeu pre mine m'a făcut... venirea prea Sfântului Duh, și curată Maică a Vieții" (Mineiu Martie 25, Utr. Psn. 7). Ideea exprimată în acest imn (ca și în altele asemănătoare: Mineiu Oct. 1, Utr. Psn 4; Octoihul Mare, gl. 5, Dumineca, Utr. Psn. 6: Min. Febr. 13, Utr. Psn. 6. etc.), este clară: în momentul în care puterea Duhului lui Hristos veni în atingere cu ființa Fecioarei în acelaș moment ea a fost curățită și sfințită. Actul sfințirii este inseparabil de actul zămislirii. Și curățirea și zămislirea sunt prinse în unul și acelaș act de învoire conștientă și liberă a Mariei cu dumnezeeasca hotărîre.

Dar de care păcat a fost curățită Fecioara, în momentul zămislirii? De păcate personale n'a putut fi curățită fiindcă din acestea n'a avut. Imnele ne dau nor de mărturii în această direcție, numind-o „cu adevărat din pruncie curată" (Mineiu Nov. 21, Utr. Sed. 3); „mielușea nespurcată și curată porumbiță" (Ibid. Psn. 6); „rod preacurat" (Mineu Sept. 8, Vec. mică, Stih. 4); „crin în mijlocul spinilor" (Mineiu Oct. 28, Utr. Psn. 3) etc., denumiri care toate ne îndreptățesc să admitem că înclinarea spre păcat prezentă în omul de după cădere, Fecioara Maria a ținut-o în permanență, în stare de virtualitate. Dacă păcate personale n'a avut și totuși imnele ne vorbesc despre o curățire și sfințire a Fecioarei în momentul zămislirii ei active, urmează că ea n'a putut fi curățită decât de păcatul original. Eliberată asfel de orice prihană, și de prihana ereditară, comună cu a celorlalți oameni, Fecioara Maria a putut contribui în chip corespunzător la incorporarea sfinteniei absolute care este Fiul lui Dumnezeu.

4. Despre Pruncul născut din Preacurata, imnele ne lămuresc că acesta este „om desăvârșit", constând din „trup... însuflețit" (Triod săpt. 4-a a post. Mierc. Utr. Psn. 3), dar în acelaș timp el este și „Dumnezeu desăvârșit" (Octoih gl. 7 Dogmatica). Fiul Preasfintei Fecioare este „Dumnezeu-Cuvântul întrupat" (Mineiu Ian. 30, Vec. mare) „îndoit în fire, dar nu în fețe" (Mineiu Ian. 25, Vec. mare); „un ipostaz în două firi" (Mineiu Ian. 10, Utr. Psn. 7). In uniunea lor ipostatică, cele două firi nu suferă nicio „schimbare sau amestecare sau despărțire" (Octoihul mare gl. 3, Sâmbătă, Vec. mare). In legătură cu momentul realizării uniunii ipostatice, imnele ne destăinuesc că Preacurata a născut „pre Cuvântul întrupat"; „a purtat pe Dumnezeu întrupat în pântece" (Mineiu April 24, Utr. Psn. 4) „a zămislit... fără sămânță pe Domnul" (Min. Ian. 11, Utr. Psn. 4), expresii care toate ne lasă să înțelegem că uniunea ipostatică s'a realizat înainte de naștere și anume în momentul conceperii. Dacă însă uniunea ipostatică s'a înfăptuit ina-

Omagiul dreptei credinţe

Se împlinesc trei ani de când la cârma Bisericii noastre priveghează mintea clarvăzătoare şi voinţa energică a I. P. S. nostru Patriarh **Justinian.**

Se împlinesc 31 de ani, de când destinele Bisericii ortodoxe din Ardeal sunt călăuzite de ierarhul-cărturar şi luptător, I. P. S. nostru Mitropolit **Nicolae.**

Împreunând, ca într'o cunună, dragostea ce o purtăm pentru Ctitorul vieţii celei noui din cadrele Bisericii noastre, iniţiatorul, îndrumătorul şi animatorul curentului de înoire şi îmbisericire a preoţimii ortodoxe şi dreptmăritorilor creştini, Prea Fericitul Patriarh Justinian — şi pentru deschizătorul de noui orizonturi şi făuritorul de epocă în viaţa Bisericii ardelene, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, le aducem acest Număr din „Telegraful Român" ca un modest omagiu din partea Institutului Teologic Universitar din Sibiu şi al întregului cler şi popor dreptcredincios din Ardeal.

Angajaţi în acţiunea de dinamizare a vieţii bisericeşti şi în lupta pentru pace, urmând îndrumările sigure ale Întâistătătorilor lor, credincioşii Bisericii ortodoxe ardelene urează Înalţilor Ierarhi mulţi ani de activitate rodnică, spre binele Bisericii şi întărirea Patriei noastre, Republica Populară Română.

TELEGRAFUL ROMÂN

MAICA DOMNULUI CA MIJLOCITOARE

1. „Rugaţi-vă unul pentru altul, ca să vă vindecaţi, că mult poate rugăciunea dreptului în lucrarea ei" (Iacob 5, 16). Îndemnul acesta îl găsim în Sf. Scriptură repetat de mai multe ori, ca dovadă a marei lui însemnătăţi. Dar el nu este numai repetat, ci şi aplicat. Sf. Apostoli se roagă necontenit lui Dumnezeu pentru prosperarea, binele şi mântuirea fraţilor (Filip. 1, 3—4; 1 Tes. 1, 2—3, etc.), iar creştinii cer unii pentru alţii, prin rugăciunea domnească, pâinea cea de toate zilele, iertarea păcatelor, ferirea de ispite şi izbăvirea de cel rău (Mat. 6, 11—13). Astfel de cereri nu sunt altceva decât mijlociri către Dumnezeu, ale unora pentru alţii. Ele sunt semnul comuniunii dintre adepţii lui Hristos. Sunt dovada iubirii dintre cei ce le fac şi manifestarea dorinţei pentru binele şi mântuirea semenilor. Prin ele împlinim voia lui Dumnezeu de a ne iubi unii pe alţii şi ne exprimăm conştiinţa că pentru mântuire avem nevoie unii de alţii. Că nimeni nu se poate mântui izolat, numai prin proprile-i puteri, desprins de omenire, desprins de sfinţi, fără comuniune cu Maica Domnului sau cu Dumnezeu, ci ne putem mântui numai în comunitate de iubire cu capul trupului tainic al Domnului şi cu membrele acestuia; numai primind Harul lui Dumnezeu şi sprijiniţi fiind pe calea mântuirii de către fraţii noştri. Noi creştinii formăm cu toţii un organism. Suntem membrele trupului tainic al lui Hristos, fie că ne aflăm în Biserica luptătoare, fie în cea triumfătoare. Şi după cum membrele organismului omenesc au nevoie unele de sprijinul altora, pentru bunăstarea sau vindecarea lor, tot aşa au nevoie de sprijin reciproc şi membrele trupului tainic al lui Hristos. Între ele trebue să existe o comunicare de viaţă spirituală. Creştinii înşişi constituiesc o familie spirituală.

Mijlocirile noastre, ale unora pentru alţii, nu contrazic cuvintele Sf. Scripturi, care spun că Iisus Hristos e singurul mijlocitor între Dumnezeu şi oameni (1 Tim. 2, 5), deoarece prin acestea se exprimă numai ideea că Iisus Hristos este singurul care a mijlocit împăcarea omenirii cu Dumnezeu; care a dat oamenilor posibilitatea de a se mântui — deci care a mijlocit mântuirea obiectivă — dar ele nu exclud mijlocirile altora pentru impropierea acelei mântuiri, pentru a face din ea o mântuire subiectivă, o mântuire faptică pentru alţii. Mântuirea subiectivă se câştigă prin efort personal, prin mijlocire personală, dar nu exclusiv, ci acest efort, pentru a-şi avea efectul dorit, trebue să fie sprijinit şi de mijlocirile altora, ale semenilor, ale preoţilor, sfinţilor sau ale Bisericii.

2. Sprijinul ce-l primim unii dela alţii, în drumul spre mântuire, e cu atât mai important şi mai eficace, cu cât cel ce ni-l dă se află pe o treaptă mai superioară a sfinţeniei. Drept aceea, rugăciunile ce le fac dreptii sau sfinţii pentru noi, ne sunt mai folositoare decât acele ce le fac cei lipsiţi de sfinţenie. Când spunem drepţi sau sfinţi ne gândim, în general, la toţi cei cu viaţa curată, fie că trăiesc în trup, fie că au ieşit din trup şi se află în fericirea cerului. In special însă ne gândim, în primul rând, la aceştia din urmă, întrucât avem conştiinţa că ei, care în viaţa pământească ne-au iubit şi s'au rugat pentru noi, vor continua cu şi mai mult efect, acest lucru dincolo, în lumea drepţilor, unde au o existenţă superioară.

Primul loc între sfinţi îl ocupă Maica Domnului. Ea întrece în sfinţenie toate creaturile şi nu poate fi comparată, din acest punct de vedere cu nici o făptură. Numai Dumnezeu e mai presus de ea. Ea e oarecum „căpetenia" sfinţilor

(Continuare în pag. 6)

Imnele liturgice...

(Urmare în pag. 4-a)

inte de naştere, urmează că pruncul născut este şi Dumnezeu adevărat, iar Preacurata este cu adevărat Născătoare de Dumnezeu.

5. Deşi prin concepere şi naştere, Preacurata a devenit Maică, totuşi ea a rămas neatinsă în fecioria ei. „Cheile fecioriei — glăseşte un imn — nu le-a stricat (Emanoil) ca un Dumnezeu, ci aşa din pântece a ieşit, precum prin auz a intrat" (Oct. mare gl. 2, Dogmatica). Adică aşa cum zămislirea s'a făcut „prin auz", prin ascultarea de către Fecioară a cuvântului adus ei de către arhanghel şi fără atingerea fecioriei, tot aşa s'a realizat şi naşterea ei activă: fără stricarea cheilor fecioriei. Subliniem că naşterea cu păstrarea neatinsă a fecioriei e folosită de imnologi ca termen de comparaţie pentru chipul cum Domnul a ieşit din mormânt: „Doamne, pecetluit fiind mormântul.., ieşita-i din mormânt precum Te-ai născut din Născătoarea de Dumnezeu; n'au cunoscut cum Te-ai întrupat îngerii Tăi cei fără de trup n'au simţit când ai înviat ostaşii cei ce Te-au răstignit" (Penticostar, Luni săpt. 4-a, Laude, Stih. I-a). Adică aşa cum Domnul s'a născut fără să atingă pecetea fecioriei Maicii Sale, aşa a înviat şi din mormânt fără să-i strice peceţile. Imnele mărturisesc deasemenea că şi după naştere Preacurata a rămas fecioară; ele mărturisesc că „Preacurata Maică a Domnului a fost şi rămâne în veci fecioară" (Min. Martie 9, Utr. Psn. 4; 2 Utr. Psn. 6; Ian. 28, Utr. Psn. 6; Febr. 23, Utr. Psn. 3, etc.).

6. Despre Adormirea Maicii Domnului cântările bisericeşti ne spun că fiind „din coapse muritoare", adică având şi ea o fire ca a tuturor oamenilor, „a primit odihnă" (Min. Aug., Utr. Psn. 3, can. I). După ce şi-a pus „sufletul său cel fără prihană în mâinile Fiului său" (Ibid. Litie), apostolii i-au dus la îngropare trupul. Dar precum întru naştere Fiul său i-a păzit fecioria aşa şi în groapă trupul i-a ferit de stricăciune (Ibid. Utr. Psn. 6, can. 2, trop. I). Fiind ferit de stricăciune, trupul Sf. Fecioare n'a rămas în mormânt ci a fost mutat la cer de către „Hristos cel ce s'a născut dintr'insa fără sămânţă" (Ibid. Utr. Sed. după Polileu). Scopul prezenţei apostolilor a fost ca ei cei care văzuseră înălţarea Mântuitorului să vadă şi adormirea Maicii Sale, precum „şi pentru mutarea celeia ce l-a născut pe El să mărturisească" (Ibid. Litie, Stihira I). Datele acestea referitoare la adormirea Maicii Domnului pot fi identificate în apocrifa De transitu Virginis Mariae, scriere înflorită din pietatea creştinilor pe la sfârşitul sec. III, sau mai probabil în sec. IV-V (Eus. Popovici: Ist. Bisericii univers., Ed. II, I, Buc. 1925, p. 201)

7. În Biserica răsăriteană cultul sfinţilor este deosebit de desvoltat. Totuşi în cinstea nici unui sfânt nu s'au rânduit atâtea sărbători ca în cinstea Preacuratei. Şi în cinstea nici unuia graiurile inspirate ale imnologilor n'au răsunat mai cu deadinsul, mai cucernic şi mai cu căldură de cum au răsunat ele întru proslăvirea Maicii Domnului.

Mai mult decât oricare alt sfânt, Preacurata ne e înfăţişată ca obiect al rugăciunii. Conştient de păcătoşenia şi slăbănogia propriei firi, credinciosul se îndreaptă către Preacurata, cerându-i să-l păzească „sub acoperemântul său" (Min. Martie 9, Vec.); să îmblânzească „valul cel sălbatic al patimilor" (Ibid. 1, Utr. Psn. 3); să-i sature inima „de toată cunoştinţa şi dumnezeeasca umilinţă" (Ibid. 17, Utr. Psn. 4). Dar ajutorul pe care Maica Domnului îl dă celor ce cu credinţă aleargă la dânsa, nu-l dă din propriile sale haruri şi prin proprile sale puteri, ci prin aceea că ea primeşte rugăciunile credincioşilor şi le duce Fiului său (Min. Mai 18, Utr. Psn. 8), intervenind în acelaş timp, ea însăşi pentru credincioşi, prin rugăciuni proprii adresate lui Dumnezeu şi mai cu osebire Fiului său (Min. Ian. 1, Utr. Slavă după Polileu). Pentru robii săi din lumea aceasta şi pentru robii săi cei ce s'au mutat cu credinţă către Dumnezeu (Octoih. mare gl. 4, Sâmbătă dim. Şi acum după sed.), ea este pururi „solitoare de mântuire" (Mineiu Ian. 23, Vec).

Unele imne ne-o înfăţişează pe Preacurata ca împreună rugătoare cu apostolii, proorocii, mucenicii (Min. Febr. Utr. Svetilna), cu pătimitorii, cu cuvioşii, arhiereii şi cu toate puterile cereşti (Min. Iulie 20, Psn. 4, can. III; Oct. 7, Utr. Psn. 8, Trop. I; Ian. 18, Utr. Psn. 9; Octoih mare gl. 1, Joi Utr., psn. 4 etc.). Altele ne-o înfăţişează „ca un cap al lor" (Min. Ian. 30, Utr. can. II), ca una care prin „măririle" ei, „ a întrecut cu adevărat oştile îngerilor şi cetele sfinţilor" (Min. Ian. 26, Utr. Svetilna), ajungând astfel a fi „mai cinstită decât Heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât Serafimii", „Stăpână a tuturor făpturilor văzute şi nevăzute" (Mineiu Oct. 12, Utr. psn. 8), „împărăteasă a tuturor" Min. Iulie 5, Utr. Svetilna) şi „cu adevărat... aproape de Dumnezeu" (Octoih mare gl. 6, Duminica Utr. psn. 3; Min. Febr. 26, Utr. Svet).

Temeiul acestei excepţionale situaţii a Preacuratei în ceata sfinţilor şi în ansamblul cerurilor este calitatea ei de Maică a „Cuvântului celui necuprins" (Min. Ian. 5, Utr. psn. 9. can. II); a vieţii care a adus isbăvire oamenilor (Ian. 4, Utr. psn. 9); a „îndurătorului şi Mântuitorului" (Ian. 12, Utr. psn. 8 etc.). Când arată că toţi alergăm către Preacurata cerşindu-i iertare de greşale, „mântuire de munca cea veşnică şi de toată răutatea cumplitului ţiitor al lumii", imnografii ţin să sublinieze şi temeiul în virtutea căruia suntem îndreptăţiţi şi datori să facem lucrul acesta. Temeiul este vrednicia Preacuratei Fe-

(Continuare în pag. 6)

Maica Domnului ca mijlocitoare

[Urmare din pag. 5]

și omenește vorbind, ocupă locul cel mai apropiat de Dumnezeu. De aceea e „mai cinstită decât Heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât Serafimii". Ea e Împărăteasa cerului, care stă la dreapta Fiului „împodobită în haină aurită" (Ps. 45, 10). Deci are prioritate față de toți sfinții și îngerii.

Ceea ce a făcut ca să ajungă Maica Domnului la un astfel de grad de sfințenie, este faptul că ea a conceput și a născut pe Fiul lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă că ea își primește toată mărirea dela Fiul pe care l-a născut; că e desăvârșită numai *în* și *prin* Fiul. Prin Fiul ajunge ea la cea mai intimă legătură cu Dumnezeu, cu Sf. Treime. Ajunge la o „înălțime întru care cu anevoie se suie gândurile omenești".

Cu toate acestea ea nu e Dumnezeu și nici nu poate fi pusă alături de Dumnezeu, ci rămâne creatură și solidară cu creaturile. Conceperea și nașterea ei pe cale naturală o țin în solidaritate cu neamul omenesc, iar conceperea și nașterea Logosului din ea, pe cale supranaturală, o pun în comuniune intimă și solidaritate cu Sf. Treime. Această solidaritate a avut-o în timpul vieții pământești și ea a devenit și mai superioară după înălțarea ei la cer, când a fost absorbită în lumina dumnezeiască, fără însă a-și pierde individualitatea. Fiul o acopere acum de slava Sa.

3. Fiind Maica lui Hristos, iar noi fiind frați cu Hristos, ea este și Maica noastră tainică. De aceea, după cum își ajută o mamă copiii, așa ne ajută și ea nouă, în nevoi: ea se roagă și mijlocește la Dumnezeu pentru noi păcătoși, ținând astfel legătură între noi și Dumnezeu. Dacă atunci când a fost pe pământ a făcut mijlociri pentru oameni, la Fiul ei, e imposibil ca din starea de mărire în care se află acum — să nu continue aceste mijlociri. Ea e doar mama noastră iubitoare și rămâne ca atare pentru totdeauna. E „apărătoarea" noastră. E un membru activ al Bisericii, care lucrează pentru binele și fericirea celorlalte membre.

Maica Domnului nu e singura noastră mijlocitoare, ci numai o împreună mijlocitoare cu Apostolii, sfinții, mucenicii și toate puterile cerești. Mijlocirea ei nu diferă esențial, ci numai gradual, de a celorlalți sfinți, fiind mai puternică și mai cu efect, întrucât sfințenia ei e mai presus decât a lor.

4. Fiindu-ne binevoitoare avem datoria de a ne purta respectuos față de ea, de a o venera mai mult ca pe orice sfânt și de a i ne ruga. Rugăciunile și imnele ce i le adresăm sunt multe și variate. I ne adresăm nu numai la sărbătorile instituite în cinstea ei, ci și la toate serviciile divine, precum și în rugăciunile particulare. Stima față de ea, ne face să i ne adresăm aproape tot așa de mult ca Mântuitorului. Considerând-o „izvor viu și îndestulat" și ca o ființă ce are „stăpânire nebiruită", îi cerem să ne mântuiască din toate nevoile și să ne păzească sub acoperemântul ei. Ei i ne adresăm cu iubire ca unei mame ce poate alina viforul patimilor de care suntem bântuiți. Pentru aceea știindu-ne păcătoși avem mai mult curaj să i ne adresăm ei, decât lui Dumnezeu. „Că nu avem îndrăsneală pentru multe păcatele noastre, tu pe Cel ce s'a născut din tine, roagă-L, de Dumnezeu Născătoare Fecioară, că mult poate rugăciunea Maicii spre îmblânzirea Stăpânului". (Mineiul, Ianuarie 5, Ceas. 6. Și acum.. a Násc.).

Rugăciunile ce i le adresăm sunt duse de ea înaintea lui Dumnezeu, însoțite totodată și de rugăciunile ei. Ea adună așa zicând toate durerile noastre și cere dela Dumnezeu ușurarea sau nimicirea lor.

5. Cei ce i se roagă nu rămân niciodată rușinați. Mijlocirile ei sunt ascultate de Dumnezeu. Lucrul acesta îl deducem din cuvintele Mântuitorului, care spune că El împlinește cererile celor ce i se roagă (Mat. 7, 7). De aceea, nu se poate să nu împlinească El și cererile Maicii Sale, care mijlocește pentru noi. Între El și Maica Sa există o strânsă comuniune de iubire. În virtutea acesteia încă din timpul vieții Sale pământești, El i se supune (Lc. 2, 51), îi ascultă rugămințile (Ioan 2, 1—10) și poartă grijă de ea (Ioan 19, 26—27). Când iubești pe cineva, îi împlinești toate dorințele bune. Ori Maica Domnului neavând decât dorințe bune, dorința de a ni se ierta păcatele făcute din slăbiciunea firii omenești, acestea sunt împlinite de Fiul ei.

Fiul ei este Cel ce ne mântuiește, iar ea este numai mijlocitoarea, nu mântuitoarea noastră. Expresia „Prea sfântă Născătoare de Dumnezeu mântuiește-ne pe noi", nu trebue înțeleasă în sensul că noi cerem ca ea, prin proprile-i puteri să ne mântuiască, ci numai să roage pe Fiul ei pentru mântuirea noastră. Rolul de Mântuitor al nostru îl are numai Fiul lui Dumnezeu și nimeni altul. Maica Domnului nu ne mântuiește și nici nu este mântuitoare împreună cu Iisus Hristos. Ea nu are acest rol paralel cu Domnul. Nu este însă comântuitoarea noastră, întrucât născându-se cu păcatul strămoșesc, ea însăși a avut trebuință de mântuire. Această mântuire a dobândit-o ea în momentul întrupării Cuvântului lui Dumnezeu. Ceea ce înseamnă că ea e sfântă, e desăvârșită, numai în dependență de Hristos. De aceea nici nu putem fi mântuiți prin ea, ci numai prin Iisus Hristos.

Dar de aici nu urmează că Maica Domnului nu are un rol de seamă în mântuirea noastră, pe deoparte, prin aceea că a născut pe Mântuitorul lumii, pe de altă parte, pentrucă mijlocește acum la Iisus Hristos, pentru mântuirea noastră subiectivă.

Pentru a evidenția primul rol, unii sfinți Părinți au făcut o comparație între ea și Eva, spunând că pe cum prin Eva ne-a venit moartea, prin Fecioara Maria ne-a venit viața. După cum prin neascultarea Evei am căzut cu toții în păcat, așa prin ascultarea Fecioarei Maria, de a primi să nască pe Emanuil, am fost cu toții mântuiți. Ea este ființa umană care a născut pe mântuitorul lumii. De aceea putem spune că mântuirea ne-a venit prin ea. Și cum Mântuitorul lumii este Fiul lui Dumnezeu, este isvorul Harului, dând ea naștere acestui isvor, zicem că ea este ușa prin care ne-a venit Harul mântuitor. Că ea este mijlocitoarea Harului; că tot Harul ne-a venit numai prin ea. Această afirmație însă o putem face numai când ne referim la nașterea Domnului din ea; când avem în vedere că prin ea a venit Acela care ne-a adus mântuirea obiectivă, dar nu și atunci când e vorba de mântuirea subiectivă. Harul pentru mântuirea subiectivă ni se împărtășește numai de Dumnezeu, prin Biserică și prin sfintele Taine.

E drept că rolul Maicii Domnului este foarte însemnat și în mântuirea noastră subiectivă. Dar nu în sensul că Harul ni s'ar da prin ea, ci numai că ea se roagă ca Mântuitorul să-și reverse Harul Său peste noi. Prin mijlocirile ei, ea înduplecă pe Fiul să ne creeze împrejurări favorabile unei predispoziții pentru a primi Harul. Să ne cheme la mântuire prin Evanghelie sau prin alte diferite semne sau mijloace. Aceasta ar fi o cale prin care ne ajută ea la primirea Harului și deci la dobândirea sfințirii și mântuirii noastre. Dar spre ajungerea acestei ținte ea ne mai sprijinește și pe o altă cale. Atunci când era Domnul răstignit, El zice sfântului apostol Ioan: „Iată mama ta" (Ioan 19, 27). Prin cuvintele acestea, Domnul ne spune că Fecioara Maria e mama tuturor celor ce o iubesc așa cum o iubea Ioan. Ba mai mult, e mama tuturor celor ce privesc la cruce, așa cum privea ucenicul pe care-l iubea Iisus Hristos. Deci este mama noastră a tuturor. De aceea, ca orice mamă, ea are asupră-ne și în mod direct o influență tainică binefăcătoare. O influență mai puternică chiar decât a oricărei alte mame. Ea ne iubește și se gândește cu drag la noi. Iubirea și gândurile ei bune se reflectă direct, se transmit așa zicând, în toate sufletele dornice de mântuire. Ele sunt un îndemn pentru întoarcerea noastră pe calea binelui. Prin aceasta ele pot crea în suflete condiții favorabile pentru primirea Harului prin sfintele Taine. În felul acesta noi dobândim dela Maica Domnului daruri prețioase, ce ne ajută să ne mântuim.

Zicem daruri și nu Haruri, deoarece credem că între acestea există o deosebire. Harul e mai mult decât darul. Harul îl dă numai Dumnezeu, pe când daruri ne dă Dumnezeu, dar ne pot da și sfinții. Chiar și oamenii își fac unii altora daruri. Harul e o energie necreată ce emană din ființa divină, ca razele din soare și se împărtășește oamenilor în mod gratuit. El transformă ființa umană, curățind-o de păcate, îndreptând-o, sfințind-o și punând-o în comuniune cu Dumnezeu.

Acest lucru se'ntâmplă în mod obișnuit, prin sfintele Taine. Tainele tocmai cu acest scop au fost instituite de Domnul. Darul este însă un lucru ce ni se dă, sau ni se poate da, independent de Taine, de ex. sănătate, putere, blândețe, reușita în urmărirea unui scop, predispoziția spre pace și comuniune cu Dumnezeu și cu semenii, gândul convertirii, etc. Prin daruri ființa umană nu se transformă. Ea rămâne ceea ce a fost mai înainte, numai că dobândește mai bune condiții de viață, ce-i ajută să facă un pas mai departe spre țintă, spre îndreptare și mântuire. În ce privesc darurile am putea spune că unele ni se dau de Maica Domnului, sau ni se împărtășesc prin ea, dar nu putem spune același lucru în ce privește Harul. Despre acesta putem spune doar atât că ni se împărtășește pentru mijlocirile ei.

Harul împărtășindu-se oamenilor în mod gratuit, este un dar. De aceea de câte ori ne gândim și vorbim de energiile divine, ce ni se împărtășesc spre sfințirea noastră, le putem numi Haruri sau daruri. În acest caz cuvintele Har și dar sunt sinonime. Sau mai precis, cuvântul dar e o notă a Harului. El exprimă gratuitatea a ceea ce ni se dă. Exprimă o notă a Harului și nu toată bogăția a ceea ce e Harul. Însă dacă orice Har este un dar, nu orice dar este și Har, deoarece nu tot ceea ce ni se dă gratuit, ceea ce ni se dă în dar este o energie necreată. Dela sau prin Maica Domnului noi primim daruri, în acest înțeles din urmă; iar pentru mijlocirile ei, primim Haruri.

Drept aceea, trăind în Biserică, făcând parte din trupul tainic al Domnului, să căutăm a trăi în comuniune cu toute membrele acestui trup tainic. Și cum în acesta Maica Domnului are un rol de seamă, să trăim în comuniune de iubire cu ea, să o rugăm și venerăm mai mult ca pe toți sfinții și să fim încredințați de eficacitatea mijlocirilor ei pentru noi.

I. Petreuță

IMNELE LITURGICE...

[Urmare din pag. 5]

cioare de-a fi conceput, născut și crescut pe însuși Stăpânul și Ziditorul a toate, precum și strânsa ei legătură atât cu creaturile cât și cu dumnezeescul său Fiu.

Astfel mărturisind cu maximă tărie și în graiuri de neasemuită bogăție și frumusețe, hyperdulia Maicii Preacurate, în substanța lor dogmatică imnele rămân totuși străine de ideea că ea ar fi o comântuitoare, o împreună mijlocitoare cu Hristos între oameni și Dumnezeu.

Imnele liturgice cunosc calitatea Maicii Domnului de împreună mijlocitoare cu sfinții, dar nu pe aceea de singură mijlocitoare între credincioși și Iisus Hristos. Și și mai puțin o cunosc pe aceea de împreună mijlocitoare cu Hristos între neamul omenesc cel căzut și între Dumnezeu.

D. Belu

„CREȘTINI" sau „MARIANI"

— Critica dogmatică a mariologiei catolice —

Catolicismul a ținut cu tot dinadinsul să-și manifesteze specificul său doctrinar dogmatic și în cadrul învățăturii despre Maica Domnului. Așa se face că mariologia catolică poartă — în fizionomia ei caracteristică — stigmatul trăsăturilor particulare ale spiritului dogmatic al Romei papale și — în consecință — suferă de neajunsurile ce rezultă inevitabil din laturile negative ale acestuia. Drept aceea, o considerare critică a ei se impune cu atât mai mult, cu cât — din păcate — anumite defecte ale mariologiei catolice s'au strecurat și în mintea unor teologi ortodocși.

Cea mai caracteristică și mai determinantă trăsătură a spiritului dogmatic catolic, este *antropocentrismul*, care se manifestează în tendința statornică de a priva dogma creștină de plinătatea nimbului ei divin, prin năzuința așezării omului în centrul existenței și al dogmei, prin tentativa de a-l scoate de sub dependența de Dumnezeu și de sub lumina Lui. Această tendință străbate ca un fir roșu întreaga mariologie catolică și constituie greșala primă, din care se nasc toate celelalte defecte ale modului catolic de a vedea pe Maica Preacurată și rolul ei în opera de mântuire a neamului omenesc.

În scurta critică dogmatică pe care o facem aici mariologiei catolice, luăm ca punct de orientare și de sprijin, în primul rând, călăuzirea după principiul celui mai intransingent *teocentrism*, adecă al axiomei dogmatice de prim ordin: Dumnezeu în centrul dogmei sau pe primul plan al ei. De unde rezultă principiul cardinal, că în cadrul tuturor problemelor mariologice, trebue să punem întâi în lumină factorul divin ca temelie primă și nesdruncinată a existenței și a mântuirii noastre, urmând numai după aceea — la rând — laturea pur umană a acestor probleme sau factorul uman.

Datorită antropocentrismului spiritului dogmatic ce-i stă la bază, mariologia catolică păcătuește sistematic impotriva acestui principiu.

Tendința antropocentristă se manifestează deosebit de puternic încă în prima poziție proprie a catolicismului din cadrul mariologiei și anume în dogma despre „imaculata conceptio Beatae Virginis", decretată la 8 Dec. 1854. Căci aici apare cu totul vădit tentativa de a pune — încă dela începutul existenței sale — pe Fecioara Maria în paralelă și în egalitate cu Domnul Hristos, prezentând-o intr'o ipostază de ființă oarecum independentă față de El.

Afirmația că Fecioara Maria s'a născut liberă de păcatul strămoșesc, însemnează implicit scoaterea ei din cadrul generației de rând a urmașilor lui Adam sau din ordinea existenței omenești și ridicarea ei la gradul unei ființe oarecum nouă și superioară omului, adecă punerea ei pe un plan ontologic superior celui uman, ca una ce ar fi o nouă făptură a lui Dumnezeu, creată special pentru a fi Născătoare de Dumnezeu (Stăniloae D. Prof. Pr.: Învățătura despre Maica Domnului la ortodocși și la catolici. În revista „Ortodoxia", anul II, Nr. 4, Oct.—Dec. 1950, p. 561—562. Isidor Episcop: Nașterea Maicii lui Dumnezeu. În Revista Patriarhiei de Moscova, anul 1949, nr. 9, p. 34).

Ori, dacă în Adam au păcătuit „toți", adecă toți urmașii săi (cf. Rom. 5, 12), atunci e clar, că și Fecioara Maria e supusă aceluiași păcat. Iar dacă „plata păcatului este moartea" (Rom. 6, 33) și în consecință moartea este urmarea inevitabilă a păcatului, atunci urmează că moartea Preacuratei constitue o dovadă sigură despre prezența păcatului original în ființa ei. Pe de altă parte, tocmai pentrucă omenitatea lui Iisus Hristos trebuia să fie o parte din omenitatea de rând, deoarece numai așa putea s'o mântuiască pe aceasta, natura umană a lui Iisus Hristos nu s'a produs printr'un act speeial al unei creațiuni noui din nimic, ci și-a luat originea din Preacurata Fecioară (Stăniloae D.: Iisus Hristos sau restaurarea omului, Sibiu 1943, p. 152). De unde rezultă că realizarea întrupării și a scopului urmărit de ea, cere neapărat menținerea Maicii Domnului în solidaritate cu întreg neamul omenesc, atât în ceea ce privește păcatul strămoșesc, cât și în ceea ce privește poziția în planul ontologic al existenței.

Dar tentativa de a scoate pe Fecioara Maria de sub dependența de Fiul ei și de sub lumina Lui, nu apare numai ca ridicare a ei peste nivelul ontologic comun al neamului omenesc, ridicare ce are ca urmare reducerea distanței ontologice dintre om și Dumnezeu și, ca atare reprezintă o reală năzuință antropocentristă. Ci apare și ca spargere a unității de destin dintre Fecioara Maria și neamul omenesc, fapt care transformă tendința antropocentristă în tentativa de a pune pe Fecioara Maria în paralelă cu Domnul Hristos, precum și de a o scoate din relația de dependență față de El. Căci scoaterea Fecioarei Maria de sub eficiența legii nașterii cu păcatul strămoșesc, însemnează implicit eliberarea ei de sub necesitatea de a se mântui prin Domnul nostru Iisus Hristos. Dacă ea s'a mântuit înainte de a veni pe lume Fiul lui Dumnezeu, atunci rezultă că Maica Domnului nu se mântuește prin Harul adus de El, ci se mântuește în afară de acesta și de Hristos, adecă nu la fel și nici împreună cu ceilalți oameni (Stăniloae D.: Învățătura..., p. 561 sq).

Prin însăși firea lucrurilor, această tentativă se răsfrânge negativ asupra persoanei Maicii Domnului și asupra naturii umane în general. In acest sens, este deajuns să ne gândim la următoarele două consecințe ale „immaculatei conceptio": Dacă iconomia divină a mântuirii a voit — cum rezultă din „immaculata conceptio" — ca natura umană a Domnului să-și ia originea dintr'o făptură oarecum nouă și superioară omului și nu dintr'o ființă încadrată total în regiunea ontologică a ordinei de rând a existenței omenești, aceasta însemnează că natura umană s'a depravat și s'a degradat atât de mult prin păcatul strămoșesc, încât a murit cu totul pentru Dumnezeu. In consecință, ea nu mai poate fi refăcută, ci trebue distrusă, pentrucă nu poate contribui cu nimic la mântuirea ei.

Dar greșala naște altă greșală. Dacă — după cum rezultă din „immaculata conceptio" — pentru Fecioara Maria s'a făcut o excepție dela legea generală, în sensul că a primit neprihănirea ca pe o însușire a naturii sale și nu ca pe un dar haric, care presupune și participarea voinței sale libere prin eroismul moral al efortului său personal, asta însemnează că neprihănirea se poate obține fără voința noastră, adecă în mod automat sau mecanic. Ori, desființarea libertății voinței umane însemnează cea mai gravă degradare și desfigurare a omului. Și dacă această excepție s'ar extinde asupra tuturor descendenților lui Adam (de fapt catolicismul păcătuește împotriva libertății voinței umane în raportul său cu harul divin!) și în consecință întreg neamul omenesc ar fi eliberat de păcat pe această cale mecanică, de aici ar rezulta, că întruparea și patimile Domnului n'ar fi necesare în mod necondiționat pentru mântuirea noastră, precum și — implicit — că n'ar fi necesară nici existența Maicii Domnului, prin care s'a produs nașterea Mântuitorului (Isidor: o. c., p. 35.) Iată cum tentativa ridicării Fecioarei Maria la dimensiuni supraumane, duce tocmai la extremul opus: negarea ei totală.

Cele arătate până aici ne oferă perspectiva, în lumina căreia netemeinicia celorlalte poziții propri ale catolicismului în cadrul mariologiei, apare cu totul evidentă. Defectele celorlalte puncte specifice ale mariologiei catolice, sunt consecința firească a primei greșeli. Ca și greșala mamă din care nasc, ele duc la desfigurarea gravă a însuși miezului creștinismului și asta tocmai din pricina că au la bază spiritul antropocentrist și incapacitatea dogmatică legată inevitabil de el.

Dacă Fecioara Maria se mântuește în afară de Domnul Hristos și deci nici la fel și nici împreună cu ceilalți oameni, atunci era de așteptat să-i atribue un rol exagerat în opera răscumpărării. Deasemenea, dacă moartea Preacuratei nu este — ca moartea celorlalți oameni — consecința păcatului, ușor s'a căzut în părerea, că și dânsa a murit pentru răscumpărarea neamului omenesc și la considerarea ei ca „împreună răscumpărătoare" cu Hristos (Stăniloae D.: Învățătura.... p. 578 și 566, nota subl). Se constată, prin urmare, aceeași punere a Maicii Domnului în paralelă cu Domnul Hristos, precum și atribuirea — pe seama ei — de roluri ce revin numai Lui.

Dar a susține că Fecioara Maria este „împreună răscumpărătoare" cu Hristos, însemnează a pretinde că Maica Domnului a contribuit direct la saltul dela natură la Dumnezeu, ceea ce nu este în stare să facă decât numai Dumnezeu. Dacă l-ar fi putut face și altcineva, atunci întruparea ar fi fost de prisos. Este apoi un non sens să socotești, că umanul — care avea nevoie de mântuire — ar fi putut contribui în așa grad la mântuirea proprie.

Doctrina teologică ce atribue Fecioarei Maria calitatea de „împreună răscumpărătoare a neamului omenesc", uită cu totul adevărul, că în opera Sa Domnul Hristos ne-a dat ceva infinit peste ceea ce ne puteam da noi oamenii: supremul ajutor, la care omul nu poate fi asociat ca factor paralel și egal. Ea contrazice adevărul creștin fundamental, că mântuirea se poate obține numai dela Dumnezeu, se poate găsi numai în persoana Domnului Hristos, că numai El este ușa mântuirii noastre, pentrucă numai El a putut fi „Cel mai deplin Mijlocitor între om și Dumnezeu, întrunind în persoana Lui ontologic și pe unul și pe altul, aflându-se și în tabăra lui Dumnezeu, care trebue împăcat și a oamenilor care cerșesc împăcarea" (Stăniloae D.: Iisus Hristos,.., p. 195), deci Mijlocitorul propriu zis. In acest sens, trimitem la texte scripturistice clasice ca: I Tim. 2, 5; F. Ap. 4, 12; Efes. 2, 8; Efes. 1, 7; Rom. 3, 24—26; 2 Cor. 5, 14, 19; 1 Ioan 2, 1. Drept aceea nu se poate admite că Feciora Maria a realizat opera de mântuire obiectivă împreună cu Domnul Hristos, că a „comeritat și a cosatisfăcut" împreună cu El pentru neamul omenesc. Căci aceasta ar însemna să punem o făptură în rând cu Dumnezeu (Idem: Învățătura..., p. 605).

De unde rezultă totodată, că nu poate fi nimeni împreună mijlocitor cu Domnul Hristos în înțelesul propriu al cuvântului. De aceea, Maica Domnului nu poate fi numită — nici chiar în sens elastic! — nicidecum „împreună mijlocitoare cu Hristos" și nici „Maică a tuturor harurilor" în sensul că toate harurile câștigate nouă de Fiul său s'ar revărsa asupra noastră numai prin intermediul ei. Căci aceasta însemnează a îmbrățișa teza catolică, dedusă firesc din calitatea de „corredemptrix" a Maicii Domnului, că nici un har nu ajunge la noi oamenii, decât numai dacă s'a dat mai întâi Preacuratei; de unde axioma: „Prin Maria la Iisus" (Sârbu C.: Erori ale Papismului, în Telegraful Român" 25 XII, 1948, p. 3). Ceea ce însemnează a ajunge în contradicție cu dogma răscumpărării. E adevărat că, implicația termenilor atârnă de sensul și de intensitatea pe care le-o dăm; dar, odată folosiți, ei aduc primejdia căderii pe panta greșelii de a atribui Fecioarei Maria un rol exagerat în procesul mântuirii.

Nici dogma despre înălțarea Maicii Domnului cu trupul la cer, nu apare mai puțin su-

bredă. Intrucât revelaţia n'o determină în mod pozitiv, precis şi categoric, înălţarea Maicii Domnului la cer nu poate constitui obiectul unei dogme, ci numai al speculaţiei şi opiniei teologice. Mai probabilă ni se pare opinia anticipării, în sensul următor: După moarte, Maica Domnului a intrat în viaţa vecinică nu numai cu sufletul nemuritor, ci şi cu trupul. Căci trupul ei a fost trecut încă de atunci prin schimbarea, pe care ceilalţi oameni o vor suferi numai la învierea generală. Prin urmare, Dumnezeu i-a acordat privilegiul de a gusta în mod anticipativ din plinătatea rodurilor operei izbăvitoare a Domnului: învierea şi recreearea.

Inălţarea Maicii Domnului nu poate fi pusă în paralelă cu Inălţarea Mântuitorului din următoarele motive: Maica Domnului nu s'a înălţat nici din iniţiativă şi nici din putere proprie, ci din voinţa şi darul lui Dumnezeu. Căci puterea de înălţare a Maicii Domnului spre Dumnezeu, nu se revarsă din fiinţa ei, ci din Iisus Hristos. Inălţarea Domnului nu e numai o consecinţă a uniunii ipostatice, ci şi o răsplată pozitivă câştigată de El pe seama firii Sale omeneşti prin jertfa de pe cruce, care i-a adus mărirea transfigurării prin înviere, cu consecinţa ei firească: înălţarea, pentrucă trupul transfigurat prin înviere a dobândit un mod nou de existenţă, pentru care cosmosul acesta nu mai corespundea. In schimb, înălţarea Maicii Domnului nu este propriu zis o răsplată câştigată dela Dumnezeu, pe seama sa, prin meritele sale, ci acordarea anticipativă a unui dar divin, în care meritul personal este proporţional cu opera sa, care nu poate fi comparată cu opera Domnului. 2. Fecioara Maria nu s'a înălţat în acelaş grad cu Mântuitorul, adecă până în intimitatea ultimă a Sf. Treimi, ci numai deasupra întregei creaţiuni. (Cf. Stăniloae D.: Iisus Hristos..., p. 342), adecă a rămas în zona ontologică a existenţei create. De unde rezultă, că înălţarea Maicii Domnului la cer nu justifică acordarea — pe seama ei — a unui rol quasihristic: acela de „împreună mijlocitoare cu Hristos" pentru neamul omenesc.

In concluzie finală, prin faptul că ridică rolul umanului în detrimentul divinului, acordând celui dintâi o încadrare şi o funcţie cu totul exagerată în cadrul faptelor respective, mariologia catolică desfigurează şi degradează adevăruri centrale şi de bază ale credinţei creştine, ca: întruparea şi răscumpărarea, având repercursiuni grave şi asupra altor articulaţii ale sistemului doctrinal al creştinismului autentic. Ca atare, ea nu se poate încadra nici în spiritul şi nici în edificiul dogmatic al Ortodoxiei. Căci acceptarea ei ar însemna deplasarea unilaterală a creştinismului dela centrul său real: Dumnezeu-Omul Iisus Hristos şi devierea spre un „marianism" păgubitor, care ar pune în discuţie legitimitatea numelui nostru de „creştini".

C. Sârbu

Nr. 2154/1951 Bis.

Comunicat

Absolvenţii de Academii şi Facultăţi teologice, cu licenţă ori doctorat, hirotoniţi ori aspiranţi la hirotonie din cuprinsul Arhiepiscopiei de Alba-Iulia şi Sibiu, precum şi cei ce doresc să se stabilească în Arhiepiscopie — care n'au prestat examenul de capacitate preoţească *se vor prezenta la examenul de capacitate în proxima sesiune dela 4—6 Iulie a. c. la sediul Arhiepiscopiei.*

Pentru admiterea la acest examen, candidaţii vor înainta Consiliului arhiepiscopesc cerere, însoţită de actele personale şi de studii secundare şi teologice în original, până la 15 Iunie a. c.

Nr. 2854/1951.

Circulară

către toate Oficiile parohiale din Arhiepiscopia ort. română de Alba-Iulia şi Sibiu

Comunicăm mai jos dispoziţiunile On. Minister al Cultelor cuprinse în ordinul Nr. 11766 din 16 Mai 1951:

În baza dispoziţiilor hotărîrii Consiliului de Miniştri Nr. 552 din 10 Iunie 1949 şi în acest an se va organiza o vastă acţiune de control a culturilor de cartofi şi a plantelor solanacee (roşii, vinete, ardei) în vederea depistării şi combaterii gândacului de Colorado.

La această acţiune iau parte nu numai organele de specialitate, dar şi toate organizaţiile şi instituţiile, indiferent de felul activităţii ce desfăşoară.

Dat fiind primejdia care ameninţă culturile de cartofi şi ţinând seama de importanţa acţiunei de prevenire şi combaterea acestei primejdii, Vă rugăm să dispuneţi ca personalul clerical şi administrativ în subordine să arate credincioşilor pericolul ce reprezintă gândacul de Colorado pentru agricultura noastră şi să-i îndemne să participe la acţiunea de identificare şi combatere a acestuia.

Publicaţii şi material documentar se găseşte la Sfatul Popular al fiecărei localităţi din tot cuprinsul R. P. R.

Ţinând seama de posibilităţile de pătrundere a gândacului de Colorado la noi în ţară, pentru anul 1951 s'a considerat necesar a se face în regiunile din vestul ţării, precum şi în cele învecinate cu Dunărea, adică în regiunile: Galaţi, Constanţa, Ialomiţa, Bucureşti, Teleorman, Dolj, Gorj, Severin, Timişoara, Arad, Bihor şi Baia-Mare, câte trei controale şi anume: primul control la 20 Mai, al doilea control la 17 Iunie, iar al treilea control la 8 Iulie.

În restul regiunilor se va face un singur control la data de 17 Iunie.

În preajma acestor date este bine ca să fie lămuriţi toţi credincioşii după slujbele religioase în Duminecile sau sărbătorile ce premerg acestor date, îndemnându-i a da tot concursul organelor de resort în acţiunea de combatere şi depistare a acestui gândac primejdios.

Pentru regiunile arătate mai sus, în care pericolul este iminent, se va desemna câte un reprezentant al cultelor, care la nevoie împreună cu delegatul Ministerului Agriculturii să constate şi pe teren modul cum a fost organizată acţiunea şi felul în care se execută şi se desfăşoară această operaţie.

Ministru, (ss) Indescifrabil.

Director, (ss) Indescifrabil

Îndrumăm Onor. preoţime a da tot concursul organelor de resort pentru combaterea şi depistarea gândacului de Colorado şi a îndeplini toate cerinţele stipulate în acest ordin la termenul cuvenit.

Sibiu, 23 Mai 1951.

Consiliul Arhiepiscopesc

Materiile acestui examen sunt cele predate în Academii ori Facultăţi — aprofundate şi anume: Studiul biblic al Vechiului şi Noului Testament, Istoria bisericească universală şi naţională, Dogmatica şi Morala, Teologia practică: Pastorala, Omiletica, Catehetica, Liturgica şi Dreptul canonic cu Statutul de organizare şi funcţionare a Bisericii Ortodoxe Române, Regulamentul disciplinar, Canoanele bisericeşti şi Dispense arhiereşti, Cântările bisericeşti şi rânduiala serviciilor religioase.

Examenul e în scris şi oral.

Sibiu, din şedinţa secţiei bisericeşti dela 28 Martie 1951.

Consiliul arhiepiscopesc

În Arhiepiscopia Craiovei, în afară de conferinţele lunare protopopeşti pentru preoţi, se ţin şedinţe pentru credincioşi în cadrul centrelor parohiale. Astfel fiecare parohie în fiecare an are fixată o Duminecă sau sărbătoare, în care preoţii cuprinşi în centrul parohial respectiv slujesc în sobor şi desfăşoară în faţa credincioşilor un program dinainte stabilit. Afară de Utrenie, Sf. Liturghie, Parastas, programul cuprinde: o conferinţă (din subiectele fixate de Arhiepiscopie), cântări bisericeşti (corul sau poporul credincios) şi darea de seamă a preotului paroh despre realizările din parohie în cursul unui an. Totdeodată se distribue ajutoare materiale orfanilor, văduvelor, bolnavilor şi se împart gratuit cărţi, icoaniţe, cruciuliţe poporului ce participă la sfintele slujbe. Fondul de colportaj se constitue din contribuţia de 500 lei anual a fiecărei parohii

În şedinţa intimă a preoţilor şi cântăreţilor se fac observaţiuni în legătură cu desfăşurarea programului. Programul durează numai dimineaţa.

Nr. 2697/1951.

Comunicat

Onor. Minister al Cultelor cu adresa Nr. 10876/235/1951 ne comunică următoarele:

„În conformitate cu dispoziţiile art. 24 din Decretul Nr. 177 din 1948, pentru regimul general al Cultelor religioase, acestea pot ţine congrese sau adunări generale cu aprobarea Ministerului Cultelor, iar conferinţele şi consfătuirile locale (adunări eparhiale, protopopeşti, etc.) cu aprobarea autorităţilor locale respective.

Când însă conferinţele şi consfătuirile locale ale cultelor (adunări eparhiale, protopopeşti etc.) au caracter electiv, sau au pe ordinea de zi chestiuni cu caracter electiv, pentrucă aceasta prin rezolvarea lor interesează întotdeauna în fond întregul cult — ele urmează să aibă din vreme aprobarea Ministerului Cultelor.

Dată azi 8 Mai 1951.

Ministrul Cultelor: (ss) *Stanciu Stoian*".

Toate oficiile noastre parohiale şi protopopeşti, vor observa cu stricteţă respectarea dispoziţiunilor cuprinse în adresa de mai sus.

Sibiu, din şedinţa sen. bisericesc, ţinută la 29 Mai 1951.

Consiliul arhiepiscopesc

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Vecerd**, de cl. III-a, protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela Stat.
2. Completare de salar dela parohie conform cu hotărîrea Sf. Sinod.
3. Casă parohială cu supraedificate în bună stare şi grădină pentru legume şi pomi.
4. Sesiune parohială $6^1/_2$ hectare.
5. Venitele stolare obişnuite în parohie.

Preotul este îndatorat a servi regulat, a predica şi a face catehizarea tineretului.

Candidaţii îşi vor trimite cererile de Concurs în termen la Oficiul protopopesc din Agnita, Regiunea Sibiu, iar după aceea se vor putea prezenta în parohie, având binecuvântarea de candidare a I. P. Sf. Mitropolit, pentru a servi, predica şi cânta în biserica din Vecerd şi a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, la 7 Mai 1951.

Protopop **Zare Vitalie**

N. R. Articolele care n'au putut apărea, din lipsă de spaţiu, în acest număr, se vor tipări în numărul viitor.

Redactor: Prof. Dr. NICOLAE MLADIN

Editura şi Tiparul Tipografiei „Reintregirea", Sibiu